

SAĞLIKLI BİR YARIN İÇİN ŞİMDİ GÜVENLİ GIDA

Sonunu göremediğimiz bir pandemi sürecini yaşarken Dünya Gıda Güvenliği Gününü 3. kez kutluyoruz. Koronavirüs (Covid-19) pandemisi insanların sağlıklı yaşayabilmesi için yeterli, dengeli ve güvenli gıda ile temiz suya hakça erişiminin hayati önem taşıdığını göstermiştir. Bunun sonucunda, gıda güvenliğinin gündemden hiç düşmemesi gereken bir konu olduğunun anlaşılmasını umuyoruz.

Sofralarımıza gelen gıdanın güvenliği ilk olarak tarımsal üretimin güvenliğinden; tarımsal üretimin güvenliği ise ürünlerin, köylülerin, çiftçilerin, balıkçıların, daimi ve mevsimlik kır emekçilerinin ve dağıtım kanallarının güvenliğinden geçmektedir. Bunu sağlayabilmek ise gıda egemenliği ve agroekoloji ile mümkündür. Gıda egemenliği ve agroekolojinin halk sağlığından, doğa dostu üretimden, adil üretim ve paylaşımından yana anlayışını; yerel bilgi ve pratikleri dışlamadan, bilimin yol göstericiliğinde ve doğru uygulamalarla yayacak toplumsal bir hareketi inşa etmek için çalışmalıyız.

Günümüzde güvenli gıda ve suya erişimdeki önemli engellerden biri tarımda ve endüstride kimyasalların aşırı ve bilinçsiz kullanımudur. Bu durum toprak, su ve hava kalitesinin değişmesine neden olmakta, özellikle toprakta kirlilik yaratmakta, biyoçeşitliliğe zarar vermekte ve büyük bir halk sağlığı problemine yol açmaktadır. Bu yüzden tarımda kullanılan ilaç ve gübrelerin uygulama aşaması uzman teknik personellerin öneri ve tavsiyesi ile olmalıdır.

Güvenli ve yeterli gıdaya ulaşabilmenin önemli yollarından birisi de bölgesel biyoekonomi modellerinin geliştirilmesidir. Biyoekonomi modelleri sayesinde güvenli ve yeterli gıdaya erişim ve sürdürülebilir kalkınma sağlanabilir. Özellikle Avrupa başta olmak birçok ülke kendi ulusal biyoekonomi politikalarını gerçekleştirmiş veya gerçekleştirmektedir. Buna benzer politikalar ülkemiz için de zaman kaybetmeden uygulanmalıdır.

Hayvansal gıdalardaki antibiyotik kalıntıları, hayvansal ürünler kaynaklı gıda zehirlenmeleri, zoonoz hastalıklar ve hayvansal ürünler aracılığı ile insan sağlığının olumsuz etkilenmesine neden olanlar ve bu hayvansal gıdaların üretim, dağıtım, tüketimi sırasında hijyen kurallarına, saklama koşullarına uyulması gibi hususlarda yine konusunda uzman kişilerin rolü önemlidir. Veteriner Halk Sağlığı çalışmalarından sonuç almak için, Veteriner Hekimlerin özellikle gıda amaçlı tüketimi yapılan ve zoonozlarda taşıyıcı ya da konak olan tüm hayvan türlerinde kullandıkları ilaçların bir an önce karekod sistemine geçmesi gerekmektedir. Uygulanabilir olmadığı ispatlanmış İTS ve E- Reçete ile yapılan uygulamalar hayvan ve halk sağlığına katkı koymadığı gibi Veteriner Hekimlik hizmetlerine de zarar vermektedir. Dünya Gıda Güvenliği gününde bu noktanın da altını özellikle çiziyor ve yetkilileri göreve çağırıyoruz: Unutmayalım ki bu konuda Veteriner Hekimlerin sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için yetkililerin de sorumluluklarının bilincinde olması gerekmektedir.

Sağlıklı hayvan, sağlıklı hayvansal gıda ve sağlıklı beslenen insan düzleminde "Tek Sağlık" yaklaşımı içinde gıda güvenliğinin de olması gerektiği unutulmamalıdır. Bu kapsamda insan hayatına dokunan tüm meslekler kutsaldır ve işbirliği yapmaları kaçınılmazdır. İşte bu yüzden "Gıda Güvenliği" hepimizin sorumluluğundadır.

FAO bu yılki ilkesi olan "Sağlıklı Bir Yarın İçin Şimdi Güvenli Gıda"yla gıda güvenliği ve güvencesinin sürdürülebilir olmasının gelecek nesiller için sağlıklı yarınlar anlamına gelmesine vurgu yapmaktadır. Ancak gıda enflasyonunun kontrol edilemeyen bir şekilde yükseldiği ülkemizde, ekonomik kaygılar gıda güvenliği ve güvencesinin sağlanmasına ve

sürdürülebilir olmasına büyük engel teşkil etmektedir. Gıda enflasyonunun yüksek olması, gıda harcamaları toplam harcamasının büyük bir bölümünü oluşturan dar gelirli kesimi çok daha fazla etkilemektedir. Oysa tarım açısından zengin kaynaklara sahip olan ülkemiz, seksen üç milyon insanı rahatlıkla besleyecek toprak büyüklüğü ve verimliliğine sahiptir. Ancak tarım politikalarında yapılan yanlışlar, çiftçilerin ve kooperatiflerin yeterli desteği alamaması, tarım arazilerinin yok edilmesi, yüksek gübre ve mazot fiyatları gibi sebeplerle üretim kapasitemiz düşmekte ve kendi üretebileceğimiz ürünleri ithal eder hale gelmekteyiz. Tarımda "milli ve yerli" söyleminin gereği; taşıma suyla değirmeni döndürmeye çalışmak yerine kendi öz kaynaklarımıza yönelmek, tarımsal girdi fiyatlarının ucuzlatılması ile başlayacak reform hareketini, getirilecek muafiyet ve özendirmelerle yükseltmek, ülke insanının ihtiyacı olan bitkisel ve hayvansal üretimi gerçekleştirmek, yerli tohum kullanmak, sürdürülebilir tarım yapmak ve yapılan uygulamaların izlenebilirliğini ve sürekliliğini sağlamak olmalıdır. Gelecek nesillerimizi düşündüğümüzde ülkemizde yeterli olan besin kaynaklarının, toprağımızın ve sularımızın korunması, insanlarımızın yararına kullanılması, ülke kaynaklarının iyi bir şekilde değerlendirilip, halk sağlığını tehdit edenlere karşı bilimsel, kapsayıcı, caydırıcı politikaların üretilmesi ve uygulanması gerekmektedir. Kendi kendimize yeterlilik, besin seçme özgürlüğümüz ve gelecek nesillere bize ait yerel lezzetlerimizi ve tohumlarımızı, kimyasallarla kirlenmemiş toprakları bırakmak en öncelikli hedeflerimizden birisi olmalıdır.

Tohum dâhil dışa bağımlı olmamız girdi fiyatlarında yükselmeye, çıktı fiyatlarında da istikrarsızlığa neden olmaktadır. 'Paramız var ki ithal ediyoruz' mantığıyla fiyatı yükselen her gıda maddesi için çözüm olarak görülen ithalat da vatandaşın ucuz, yeterli ve güvenli gıdaya ulaşmasını sağlayamamakla birlikte, yerli üreticiyi de mağdur etmektedir. Bu durum da, ülkemizde gıda egemenliğini tehlikeye atmaktadır. Ülkemizdeki ve dünyadaki sermayenin çıkarlarını, insanlığın ortak çıkarlarının üstünde gören egemen, kapitalist sistemin yarattığı açlık, yokluk ve yoksulluk salgın süreciyle birlikte mevcut tarım-gıda sisteminin yetersizliklerini ortaya sermiştir. Tarım-gıda üretimi ve tedarikindeki tekelleşme eğilimi, yerel tarım-gıda sistemlerini kalıcı çözümler ile geliştirip güçlendirmemiz gerektiğini göstermiştir. Geline bu noktada, dışa bağımlı olmayan sürdürülebilir tarım ve gıda üretimi ile gıda egemenliği politikalarını hayata geçirmemiz gerekmektedir. Unutulmamalıdır ki, yaşamak nasıl bir insan hakkı ise, sağlıklı, güvenli ve yeterli gıdaya uygun fiyatlarla sürdürülebilir bir biçimde ulaşabilmek de bir insan hakkıdır ve bunu sağlamak kamunun en önemli görevlerinden biridir.

Biyolojik çeşitliliğin arttırıldığı, yerel tohumların kullanıldığı, aile çiftçiliği ve kooperatifçiliğin desteklendiği, gıda güvenliğinin tek sağlık yaklaşımı içerisinde olduğu üretim politikalarının ve gıda egemenliği ilkelerine dayalı bir tarım politikasının hâkim kılındığı, Dünya Gıda Güvenliği Gününe erişebilmek umuduyla.

TMMOB Gıda Müh. Odası İzmir Şubesi

TMMOB Kimya Müh. Odası Ege Bölge Şubesi

TMMOB Ziraat Müh. Odası İzmir Şubesi

TVHB İzmir Veteriner Hekimleri Odası